

Príslovia a porekadlá zo Slovenskej perspektívy

Frances Bathgate

„Z porekadiel múdrosť vlaje“ (Svetozár Hurban Vajanský)

V slovenčine je rozdiel medzi pojmom „príslovia“, ktoré majú etický a didaktický charakter a „porekadlá“, ktoré majú slabší morálny charakter, ale sú prejavom všeobecnej pravdy.

Známy Slovenský prekladateľ a autor Dr. Blahoslav Hečko vo svojej knihe „*Nehádzte perly sviniam*“ píše, že príslovia a porekadlá sú: „perly reči“, kde nájdeme kontrast významu, tvaru a zvuku. „Ich vonkajšou charakteristikou je stručnosť, zhustenosť, lapidárnosť a koncíznosť. Ich vnútornou charakteristikou je poetickosť, vtipnosť, nadsázka a metaforickosť“ (Hečko, 2005 str. V).

Keď porovnáme príslovia z iných jazykov, Dr. Blahoslav Hečko triedi príslovia do troch skupín:

1. Príslovia a porekadlá, ktoré sa vo všetkých indoeurópskych jazykoch absolútne zhodujú vo forme, obsahu a obraznosti, t. j. v lexikálnej, syntaktickej a metaforickej polohe a jednote. Napríklad sumerské príslovie: *Ruka ruku úmýva* sa dostalo cez grečtinu a latinčinu do každých európskych jazykov.
2. Príslovia a rekadlá, ktoré sú síce zo stránky obsahovej a obrazovej ekvivalentmi, no v ich forme sú lexikálne a syntaktické zmeny, napríklad: *Lepší vrabec v hrsti ako holub na streche*, v angličtine je: *Vták v ruke stojí viacej ako vták v kríku*.
3. Príslovia, ktoré sú zo stránky obsahovej i obraznej ekvivalentmi, no zo stránky lexikálnej a syntakticko-štylistickej už nič nepripomína ich podobnosť. V Anglické porekadlo: *Je viacero spôsobov, ako odrať mačku z kože*, nájdeme v slovenčine ako: *Kto chce psa biť, palicu si nájde*.

Príslovia a porekadlá môžu byť kultúrne a lingvisticky špecifické, avšak tiež poukazovať na obrovský zdroj spoločného kultúrneho dedičstva v Európe. Sú bohaté a líšia sa podľa zdroja, ktorý zahŕňa skúsenosti dedené z pokolenia na pokolenie vidieckeho obyvateľstva a intelektuálne, zvyčajne mestské príklady získané z literatúry starovekého Grécka a Ríma. Aj napriek tomu, je to jednotlivec, kto dáva zmysel týmto prísloviám a porekadlám, vychutnáva si ich, hrá sa s nimi, využíva ich vo svojom živote a týmto spôsobom pokračuje a obohacuje tradície, ktoré siahajú tisícročia do minulosti.

Použitá literatúra:

Hečko, Blahoslav: *Nehádzte perly sviniam*. Bratislava, VEDA 2005
ISBN 80 224 0820 4